TOP - Hur kommuner tänker om och optimerar

Projektperiod: 15 februari 2023 - 15 december 2023

Projektägare: Klimatkommunerna

Finansiering: Trafikverket

Behov

För att nå satta klimatmålet för transportsektorn till 2030 behöver trafikflöden minska. De positiva synergieffekterna av minskad biltrafik är många. För kommuner väger inte minst ytbesparingarna tungt. Genom att minska bilanvändandet kan ytor som använts till gator och parkeringar göras om till grönytor eller för att bygga bostäder. Ett mer transporteffektivt samhälle uppfyller också flera av hänsynsmålen, så som bättre luftkvalitet, mindre buller och bättre hälsa genom att fler går, cyklar och åker kollektivt.

Utmaning

Flera studier (Se tex Fullt genomslag för fyrstegsprincipen i transportplaneringen – slutrapport med rekommendationer, Trivector 2021) och utvärderingar visar att kommuner ofta väljer att vidta steg 3 och 4-åtgärder (bygga om och bygga nytt) utan att följa fyrstegsprincipen, vilket slösar både utsläpp och resurser. I diskussioner med våra medlemmar lyfts genomgående behovet av ekonomiskt och kunskapsmässigt stöd för att transportsystemet ska kunna utformas och användas på ett optimalt sätt. Steg 1 och 2-åtgärder (tänk om och optimera) behöver bli en naturlig del av processen.

Syfte

Syftet med projektet är att öka kommunernas kunskap och kapacitet att jobba med steg 1 och 2-åtgärder enligt fyrstegsprincipen genom att lyfta fram arbetssätt och verktyg för detta.

Mål

- Producera en guide som lyfter arbetssätt och verktyg för genomförande av steg 1- och 2-åtgärder.
- Sprida guiden till minst 100 kommuner.

Effektmål: Fler kommuner genomför, tack vare projektets aktiviteter, steg 1- och 2-åtgärder med syfte att öka trafiksäkerheten, minska utsläppen och öka tillgängligheten.

Målgrupp

Projektets målgrupp är tjänstepersoner och politiker i kommuner som arbetar med utformning och användning av transportsystemet.

Beskrivning

Projektet ska stärka kommuners kapacitet att genomföra steg 1- och 2-åtgärder. Anledningar som har lyfts av Klimatkommunernas medlemmar till varför steg 3- och 4-åtgärder oftast rekommenderas och genomförs är i huvudsak:

- Finansiering - det är lättare att få statlig medfinansiering för fysiska åtgärder.
- Nyttobedömningar: det är svårt att mäta effekterna av icke-fysiska åtgärder
- Kunskap/kompetens: det är svårt att få en samlad bild av effektiva steg 1- och 2-åtgärder samt att skapa acceptans för dessa.
- Vana: I kommunerna finns en formaliserad process för arbetet med fysiska åtgärder vilket saknas för icke-fysiska.

Det är främst de tre sistnämnda som kommer att adresseras i detta projekt. Vi kommer att kartlägga kommuners arbete med genomförandet av steg 1- och 2-åtgärder för att identifiera framgångsrikt arbete. Det vill säga:

- Hur kan åtgärders effekt bedömas? (enskilda åtgärder och kombinationer av åtgärder. Hur räknar kommuner idag, vad skulle behövas framöver?)
- Vilka åtgärder/kombinationer av åtgärder har kommuner genomfört som har gett bra effekt? (även steg 1 och 2-åtgärder vid genomförandet av steg 3- och 4-åtgärder)
- Hur ser en formaliserad process ut i kommunen vid genomförande och utvärdering av icke-fysiska åtgärder? (arbetsstruktur, inblandade aktörer, process)

Kartläggningen kommer att ske i nära dialog med relevanta tjänstepersoner i kommuner. Den guide som projektet ska resultera i ska vara lättillgänglig och ge handfasta råd som kommuner enkelt ska kunna använda i sina processer. Formen för guiden utvecklas under projektets gång.

Projektgrupp

Projektledare: Maria Ivansson, Klimatkommunernas kansli

Arbetsgrupp: För att säkra projektets relevans för målgruppen bildas en arbetsgrupp med kommunrepresentanter som arbetar med transportplanering. Arbetsgruppen håller regelbundna möten under projektets gång. I arbetsgruppen ingår representanter från Lund, Stockholm, Olofström, Borlänge, Järfälla, Luleå, Eskilstuna, Linköping och Örnsköldsvik.

Andra aktörer: Under projektets gång görs även avstämningar med myndigheter, 2030-sekretariatet, IVL, Trivector och andra relevanta organisationer.

Aktiviteter

Kartläggning och analys

- Kartlägga nuläget genom:
    - en workshop med kommuner
    - analys av kommuners strategier på området
    - sammanställning av befintliga studier och rapporter på området
- Effekter av åtgärder - undersöka vilka åtgärder som ger positiva effekter på alla (dvs öka trafiksäkerheten, minska utsläppen och öka tillgängligheten) områden. Undersökningen görs i dialog med forskare och kommuner.
- Identifiera flaskhalsar/utmaningar/hinder och möjliga vägar framåt

Produktion

- Analysera och sammanställa material till en lättillgänglig guide som kommuner kan använda i arbetet med att effektivisera transportsystemet och öka tillgängligheten för gång- cykel- och kollektivtrafik, samt minska transportbehovet.
- Remissrunda av guiden till Klimatkommunernas medlemskommuner
- Layout av guide

Kommunikation och spridning

- Spridningskonferens. För att sprida projektets resultat arrangeras en webbkonferens där guiden presenteras och goda exempel från kommuner lyfts. Konferensen är öppen för alla.
- Kommunikation och fortsatt spridning. Guiden och inspelning av konferensen publiceras på klimatkommunerna.se och sprids genom Klimatkommunernas kommunikationskanaler.